

**Zpráva o činnosti
Rady vlády České republiky pro lidská práva
v roce 2004**

datum a způsob vzniku Rady: usnesením vlády ze dne 9. prosince 1998 č. 809
poslední aktualizace statutu Rady: usnesením vlády ze dne 19. května 2003 č. 479

1. Předseda a členové Rady vlády pro lidská práva

Předsedou Rady je podle statutu Rady zmocněnec vlády pro lidská práva. Do 31. října 2004 zastával funkci zmocněnce MUDr. Jan Jařab. Dne 4. listopadu 2004 byl vládou jmenován novým zmocněncem pro lidská práva ThMgr. Svatopluk Karásek.⁺

Členové Rady jsou rovným počtem zástupci vybraných ministerstev na úrovni náměstků, a představitelé občanské a odborné veřejnosti a akademické obce. Zatímco zástupci ministerstev zastupují příslušná ministerstva, představitelé odborné a občanské veřejnosti a akademické obce jsou jmenováni členy Rady *ad personam*. Zástupce ústředních státních orgánů jmenuje zpravidla ministr, zatímco členy z občanské, odborné a akademické obce jmenuje přímo vláda². Funkční období členů Rady je čtyřleté. Po skončení funkčního období vlády vykonávají členové Rady činnost do té doby, než jsou jmenováni členové noví. Níže uvedená tabulka zachycuje změny v členství v Radě, k nimž došlo v roce 2004. Ke změnám, s výjimkou předsedy, došlo výlučně u zástupců ministerstev.

<i>člen rady</i>	<i>zastupovaný orgán/ ad personam</i>	<i>vznik členství/ zánik členství</i>	<i>předchozí zástupce příslušného orgánu</i>	<i>důvod zániku členství</i>
PaedDr. Jaroslav Müllner	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy		---	---
JUDr. Jaroslav Daněk	Ministerstvo obrany	19.1.2004	Ing. Josef Vavrek	změna pracovního zařazení
Mgr. Miloslav Koudelný	Ministerstvo vnitra		JUDr. Petr Ibl	ukončení pracovního poměru
JUDr. Roman Polášek	Ministerstvo spravedlnosti	22.11.2004	Mgr. Jakub Camrda	změna pracovního zařazení
Ing. Ludmila Müllerová	Ministerstvo práce a sociálních věcí	19.1.2004	Jiří Hofman	
JUDr. Radovan Suchánek	Ministerstvo zdravotnictví	31.1.2005	MUDr. Milan Špaček	ukončení pracovního poměru
JUDr. Petra Smolíková	Ministerstvo kultury		---	---
Doc. JUDr. Pavel Svoboda, DEA.	Ministerstvo zahraničních věcí	23.2.2005	JUDr. Pavel Vošalík	změna pracovního zařazení
	Ministerstvo pro místní rozvoj		PhDr. Jaroslav Gacka	změna pracovního zařazení
Ing. Petr Šerák	Ministerstvo informatiky	27.5.2003	Ing. Mirko Berný ÚVIS ³	viz pozn. č. 3
JUDr. Zdeněk Sovák	ad personam	13.11.2002	---	---
Mgr. Anna Šabatová	ad personam	13.11.2002	---	---
Mgr. Dana Němcová	ad personam	17.2.1999	---	---

⁺ usnesení vlády ze dne 3. listopadu 2004 č. 1097, o jmenování zmocněnce vlády pro lidská práva, předsedy Rady vlády České republiky pro lidská práva (<http://kormoran.vlada.cz/usneseni/>)

² Usnesením vlády ze dne 13. listopadu 2002 č. 1124 byli jmenováni noví členové Rady za občanskou, odbornou a akademickou veřejnost (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>).

³ Zánikem ÚVISu a vznikem Ministerstva informatiky ke dni 1. ledna 2003 změnou zákona č. 2/1969 Sb., tzv. kompetenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 519/2002 Sb. zaniklo i zastoupení ÚVISu v tomto poradním orgánu vlády. Změnu statutu o zastoupení MI v Radě vláda schválila usnesením ze dne 19. května 2003 č. 479 (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>). Následoval jmenovací proces zástupce MI.

Prof. JUDr. Dalibor Jílek, CSc.	ad personam	13.11.2002	---	---
PhDr. Libuše Šilhánová	ad personam	17.2.1999	---	---
Kumar Vishwanathan	ad personam	17.2.1999	---	---
Mgr. Pavla Boučková	ad personam	3.1.2001	---	---
JUDr. Jana Chalupová	ad personam	13.11.2002	---	---

Zástupci resortů sledují projednávaná témata z pohledu zastupovaných resortů, *ad personam* jmenovaní členové se věnují jednotlivým tematickým oblastem lidských práv.

2. Zaměstnanci - odborné pracoviště sekretariát Rady vlády pro lidská práva v roce 2004

vedoucí: Mgr. Veronika Doležilová, tajemnice Rady a Výboru pro občanská a politická práva
asistentka/sekretářka: Petra Šuntilová, DiS.

odborní pracovníci:⁴

Mgr. Jana Marečková, tajemnice Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání a tajemnice Výboru pro výchovu k lidským právům

Mgr. Petr Novotný, tajemník Výboru pro hospodářská, sociální a kulturní práva a tajemník Výboru pro odstranění všech forem diskriminace žen

Mgr. Martina Štěpánková, tajemnice Výboru pro odstranění všech forem rasové diskriminace a tajemnice Výboru pro práva dítěte

3. Přehled činnosti

3.1. Zasedání a projednávaná témata

V průběhu roku 2004 Rada zasedala třikrát – 23. února, 6. května a 26. října.

V únoru Rada přijala návrhy na změnu statutu a jednacího řádu Výboru pro práva cizinců, podnět ke zlepšení situace v zařízeních pro zajištění cizinců, podnět k zajištění práva dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči a podnět ve věci používání kamer a odposlechů ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

V květnu Rada přijala podnět k institutu žaloby ve veřejném zájmu obsaženém v navrhovaném antidiskriminačním zákoně, podnět na změnu Legislativních pravidel vlády ke zlepšení informování veřejnosti o připravovaných návrzích nových právních předpisů a možnosti jejich připomínkování veřejností a podnět na zrušení vyhlášky hlavního města Prahy č. 14/2000 Sb. hl. m. Prahy o omezujících opatřeních k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku v souvislosti se žebřáním. Rada byla informována o průběhu projednání třetí periodické zprávy ČR o plnění Úmluvy proti mučení, které proběhlo 4. a 5. května 2004 v Ženevě.

⁴ Agendu vztahující se k dalším výborům Rady vykonávali též bývalý zmocněnec vlády pro lidská práva MUDr. Jan Jařab, který byl tajemníkem Výboru pro lidská práva a biomedicínu, a ředitelka odboru pro lidská práva Mgr. Andrea Baršová, která je tajemnicí Výboru pro práva cizinců.

Na svém říjnovém zasedání Rada projednala podnět k vytvoření právní úpravy poskytování nekonvenčních zdravotnických metod a podnět k problematice povinných očkování a usnesla se na tom, že oba podněty budou opětovně předloženy na příštím zasedání Rady. Na tomto zasedání se s členy Rady rozloučil její předseda MUDr. Jan Jařab.

3.2. Činnost pracovních skupin – výborů

V roce 2004 Rada nezřídila žádnou pracovní skupinu; tato situace je významnou měrou ovlivněna tím, že má Rada jako *de facto* stálé pracovní skupiny zřízeny výbory, jejichž agenda se kryje s problematikou obsaženou ve stěžejních mezinárodních smlouvách v oblasti lidských práv ze smluvní základny OSN, s výjimkou výboru pro práva cizinců a výboru pro lidská práva a biomedicínu.⁵ Název výboru tak odpovídá názvu příslušné mezinárodní smlouvy. Jednotlivé výbory zřizují podle aktuální potřeby pracovní skupiny složené z členů příslušného výboru, ale i externích spolupracovníků. V roce 2004 se výbory Rady věnovaly následujícím tématům:

Výbor proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání vypracoval podnět k problematice nedostatečné ochrany před hrozbou mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání v ustanoveních zákona o pobytu cizinců a v praxi cizinecké policie a podnět ve věci zákonné úpravy výkonu ochranného léčení ústavního a zákonné úpravy výkonu zabezpečovací detence. Dále výbor na svých zasedáních věnoval pozornost oddělenému výkonu ústavní a ochranné výchovy, nezákonnému zveřejňování osobních údajů dětí umístěných ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, otázkám spojeným se vstupem duchovních do věznic a problematice podmínek osob zadržovaných na policejních služebnách.

Členové výboru navštívili v roce 2004 ústav sociální péče, dětskou psychiatrickou léčebnu, psychiatrickou léčebnu pro dospělé, výchovný ústav pro mládež, pobytové středisko pro uprchlíky a policejní služebnu s policejními celami. Informace získané na základě návštěv využil výbor především při tvorbě podnětu, jehož cílem je upravit zákonem podmínky výkonu ochranného léčení ústavního a zabezpečovací detence. Dalšími poznatky z návštěv se zabývá pracovní skupina výboru pro podmínky osob zadržovaných na policejních služebnách, která mj. spolupracuje s Policejním prezidiem ČR na přípravě písemného formuláře s poučením o právech osob umístěných v policejních celách.

Výbor se podílel na vypracování připomínek k návrhům novel právních předpisů, zejména řádu výkonu trestu odnětí svobody a řádu výkonu vazby a inicioval spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem práce a sociálních věcí při přípravě standardů pro používání restriktivních prostředků u pacientů psychiatrických zařízení a klientů ústavů sociální péče.

Výbor pro občanská a politická práva v roce 2004 pokračoval ve vypracování návrhu na změnu legislativních pravidel vlády, která by měla zajistit otevřenost legislativního procesu tím, že by centrální státní orgány zveřejňovaly návrhy právních předpisů na svých internetových stránkách a vypořádávaly připomínky, které obdrží od veřejnosti. Rada podnět

⁵ Výbor pro lidská práva a biomedicínu se zabývá především otázkami spojenými s právy pacientů podle Úmluvy Rady Evropy o lidských právech a biomedicině (ETS 168). Výbor pro práva cizinců pak pokrývá nejen problematiku uprchlíků upravenou Úmluvou o právním postavení uprchlíků z roku 1951, ale otázky vyplývající z cizineckého statusu obecně.

projednala v květnu 2004 a navrhla výboru další úpravy, po jejich zpracování podnět schválila v lednu 2005.

Výbor dále připravil návrh na zrušení vyhlášky hl. m. Prahy č. 14/2000 Sb. hl. m. Praha, která má eliminovat žebrání v centru Prahy. Vyhláška nerozlišuje mezi možným způsobem pořádání různých veřejných sbírek a žebráním a dále nerozlišuje mezi žebráním obecně akceptovatelným a žebráním, jehož projevy mohou být vnímány až jako citové či smyslové vydírání. V praxi má vyhláška za následek skutečnost, že pokuty uložené za její porušení jsou v naprosté většině případů nevymahatelné. Podnět Rada schválila v květnu 2004.

Výbor se dále zabýval problematikou radiofrekvenční identifikace zboží a služeb (tzv. RFID) s tím, že klade důraz na vztah této technologie k právu na soukromí a důstojnost. Tato práva se v diskutované oblasti odráží především v postavení spotřebitele a ochrany osobních údajů. Výbor proto navázal spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a s Úřadem pro ochranu osobních údajů. Členové výboru se rovněž podíleli na vypracování připomínek k návrhu vyvlastňovacího zákona, věcného záměru rekonstrukce trestního řádu, novely zákona o církvích a dalších.

Výbor pro práva dítěte se podílel na vypracování Analýzy současného stavu institucionálního zajištění implementace Úmluvy o právech dítěte,⁶ jejímž cílem je určení jednoho ústředního orgánu státní správy, který by koordinoval vnitrostátní agendu týkající se implementace Úmluvy o právech dítěte. Výbor dále vypracoval podnět k zajištění práva dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči. Podnět, schválený vládou,⁷ stanoví úkoly pro ministerstva spravedlnosti, práce a sociálních věcí, zdravotnictví a školství, mládeže a tělovýchovy. Výbor se dále zabýval např. problémem sanace rodiny, instalací kamerových systémů a odposlechů v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Výbor se také podílel na vypracování připomínek k některým zákonům, které byly v roce 2004 rozeslány do připomínkového řízení.

Výbor pro odstranění všech forem diskriminace žen se v roce 2004 zabýval zejména problematikou ošetřování člena rodiny, peněžité pomoci v mateřství a rodičovského příspěvku. Výbor také připravil podnět k žalobě ve veřejném zájmu. Tento institut byl zapracován do vládního návrhu zákona o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o rovném zacházení (antidiskriminační zákon). Příslušné ustanovení v návrhu antidiskriminačního zákona zakládá samostatné žalobní právo některých právnických osob požadovat upuštění od diskriminace a odstranění následků diskriminačního zásahu. Cílem tohoto ustanovení je postihnout diskriminační praktiky, které se týkají především většího množství osob, kde je porušení práva na rovné zacházení zřejmé, ale prokazování porušení práv konkrétní osoby je velmi problematické, jde např. o diskriminační praxi velkých společností, diskriminační inzerci a jiné formy reklamy. Důvodem pro vznik podnětu byla skutečnost, že Ministerstvo vnitra trvalo na tom, aby tento institut byl z návrhu zákona vypuštěn. Výbor navrhnul Radě doporučit vládě, aby při schvalování návrhu antidiskriminačního zákona příslušné ustanovení v návrhu ponechala. Rada podnět schválila 6. května 2004.

Výbor pro hospodářská sociální a kulturní práva se v roce 2004 nadále zabýval zejména tématem bydlení a bytové politiky. Soustředil se na negativní jevy bytové politiky

⁶ Podnět byl schválen usnesením vlády ze dne 4. května 2005 č. 530 (<http://vladce.vlada.cz/apac/www.htm>).

⁷ usnesení vlády č. 1108 dne 10. listopadu 2004 (<http://vladce.vlada.cz/apac/www.htm>)

některých obcí a spolu se zástupci Ministerstva vnitra sestavil pracovní skupinu, která připravovala podnět na téma „Negativní jevy při realizaci bytové politiky obcemi“. Rada obcí totiž postup při rozhodování o žádostech o pronájem obecního bytu upravuje pravidly či směrnicemi, v nichž stanovuje kritéria pro přijetí žádosti a její následné projednání a vyhodnocení. Tyto dokumenty určují celou řadu podmínek, které lze považovat za diskriminační a při jejichž nesplnění je možné odmítnout samotnou žádost o přidělení bytů.

Výbor pro práva cizinců

V únoru roku 2004 schválila Rada podnět Výboru pro práva cizinců ke zlepšení situace v zařízeních pro zajištění cizinců, který výbor připravil v roce 2003 a počátkem roku 2004. Podnět přispěl k přípravě návrhu novelizace příslušných ustanovení zákona o pobytu cizinců (Hlava XII zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, ve znění pozdějších předpisů – návrh novely schválený vládou 9. března 2004 a dne 22. března 2005 projednávaného v prvním čtení Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR, tisk č. 916). Dále se výbor zabýval možnostmi rozšíření účasti cizinců ze třetích zemí na veřejném životě, zejména formou účasti v místních volbách. Tento úkol je aktuální i v kontextu současných diskusí v rámci EU.⁸ Výbor se zapojil do přípravy stanoviska k materiálům zpracovávaným Ministerstvem vnitra, které se týkají reformy institutů nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. Výbor projednával také aktuální otázky vzniklé faktickým či právním vývojem. Byly to zejména některé otázky podmínek pobytu žadatelů o azyl v uprchlických zařízeních zřizovaných Ministerstvem vnitra a dále podoba průkazek k pobytu pro cizince ze třetích zemí, který se stal aktuální po vstupu ČR do EU. Projednávání těchto dvou otázek vedlo ke zpracování podnětů výboru, které byly schváleny Radou dne 25. ledna 2005.⁹

Výbor pro lidská práva a biomedicínu se zabýval zejména problematikou tzv. alternativní medicíny (také tzv. „nekonvenční zdravotnické metody“), jako je např. akupunktura nebo homeopatie, a povinných očkování dětí. Obě tyto otázky byly zpracovány jako podněty, které Rada schválila v lednu roku 2005.¹⁰ Výbor pracoval i na některých dlouhodobých úkolech. Zabýval se podněty a připomínkami, které se vztahovaly k přípravě nového zákona o zdravotní péči, a aktuálními otázkami přístupu ke zdravotní dokumentaci. V agendě výboru byla v roce 2004 také právní úprava omezení způsobilosti k právním úkonům a zbavení způsobilosti k právním úkonům u osob trpících psychickým onemocněním.

Výbor pro odstranění všech forem rasové diskriminace a Výbor pro výchovu k lidským právům v roce 2004 nezasedaly.

3.3. Aktivity vlády iniciované Radou

⁸ Viz například první Výroční zpráva Evropské komise o migraci a integraci. Brussels, 16.7.2004, COM (2004)508 - final. Komise zde na str. 19 mimo jiné konstatuje, že většina starých i nových členských zemí již přiznala přistěhovalcům určitá volební práva v místních volbách. Podle Komise bude implementace směrnice o dlouhodobých rezidentech příležitostí pro otevření diskuse v zemích, které tak doposud nečinily.

⁹ Podnět k výměně průkazů o povolení k pobytu pro cizince ze třetích zemí a Podnět ke kauze „elektrické zásuvky“ v azylových zařízeních.

¹⁰ Podnět k vytvoření právní úpravy poskytování nekonvenčních zdravotnických metod a Doporučení k problematice povinných očkování schválila Rada dne 25. ledna 2005.

Vláda v roce 2004 schválila návrh novely zákona o veřejném ochránci práv,¹¹ která rozšířením jeho působnosti zavádí vnitrostátní mechanismus nezávislé kontroly míst, kde se nacházejí osoby omezené na svobodě. Novela byla vypracována mj. i na základě podnětu Rady ke zřízení kontrolního orgánu pro dohled nad zadržováním z roku 2002.¹²

Vláda se zabývala podnětem Rady ve věci používání kamer a odposlechlů ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy¹³, který směřoval k tomu, aby audio-vizuální systémy byly odstraněny ze všech prostor školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, ve kterých není povolen nekontrolovatelný pohyb cizích osob, a zároveň k tomu, aby ministryně školství, mládeže a tělovýchovy přijala jiná opatření, která efektivně zajistí bezpečí a ochranu dětí před šikanou, zneužíváním a ostatními sociálně-patologickými jevy. Vláda vzala podnět na vědomí, aniž by však uložila úkoly k jeho realizaci.¹⁴

V roce 2003 přijala Rada podnět, ve kterém doporučila ministrovi obrany odstranit některé rozpory podmínek výkonu kázeňského trestu vězení s obecně přijímanými podmínkami pro osoby omezené na svobodě. V roce 2004 učinil ministr obrany kroky, které zakotvily změny přijaté dočasně 2. října 2003 náčelníkem Generálního štábu Armády ČR do textu Vězeňského řádu vydaného prezidentem republiky. Dne 24. února 2004 schválil prezident republiky 1. doplněk Základního řádu ozbrojených sil ČR, jehož přílohou je Vězeňský řád. Přijaté změny upravily podmínky výkonu kázeňského trestu vězení zejména v oblastech přijímání návštěv, opatrování věcí osobní potřeby, podávání stížností a žádostí a technického rozvržení věznic.

V listopadu 2004 vzala vláda na vědomí podnět Rady k zajištění práva dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči.¹⁵ Podnět reaguje na případy, kdy rodič dítěte, kterému bylo dítě svěřeno do výchovy, znemožňuje druhému rodiči styk s dítětem, nebo naopak, kdy rodič nevrátí dítě rodiči, kterému je dítě svěřeno do výchovy. Toto jednání rodičů představuje psychickou újmu nejen pro rodiče, který je od dítěte oddělen, ale zejména pro dítě, které je ve většině případů na tohoto rodiče citově vázáno. Současně v takovýchto situacích mnohdy příslušné orgány nepostupují operativně a důsledně. Problémem zejména zůstává nedůsledný postup státních orgánů a soudů při vymáhání pravomocných rozhodnutí soudů, jimiž je upraven styk rodičů s dítětem, a rovněž postup soudních vykonavatelů při realizaci výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí. Na základě podnětu Rady uložila vláda příslušným členům vlády přijmout sérii opatření, která by měla přispět ke zlepšení situace.¹⁶

¹¹ usnesení vlády ze dne 30. června 2004 č. 660 k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>); o návrhu novely podrobněji pojednává kapitola 3.4.3.

¹² usnesení vlády ze dne 26. června 2002 č. 679 podnětu Rady vlády České republiky pro lidská práva ke zřízení kontrolního orgánu pro dohled nad zadržováním (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

¹³ Podnět ve věci používání kamer a odposlechlů ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy schválila Rada dne 23. února 2004.

¹⁴ usnesení vlády ze dne 24. listopadu 2004 č. 1164 k podnětu Rady vlády České republiky pro lidská práva ve věci používání kamer a odposlechlů ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

¹⁵ usnesení vlády ze dne 10. listopadu 2004 č. 1108 k podnětu Rady vlády České republiky pro lidská práva k zajištění práva dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

¹⁶ Podle usnesení vlády má Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci metodické a kontrolní činnosti ve vztahu k podřízeným orgánům sociálně-právní ochrany dětí zaměřit pozornost např. na kvalifikované seznámení sociálních pracovníků se syndromem zavrženého rodiče, dodržování zákonem stanovených povinností sociálních pracovníků a podporu vytváření podmínek pro využití možnosti mediační služby v řízení o výchově dítěte.

3.4. Naplňování odborné dlouhodobé činnosti sekretariátu

Dlouhodobou činnost sekretariátu Rady lze rozčlenit do čtyř oblastí: První oblast představují zprávy o plnění těch mezinárodních smluv o lidských právech ze smluvní základny OSN, které mají vlastní kontrolní mechanismus spočívající mj. právě i v pravidelném předkládání zpráv ČR o plnění závazků obsažených v konkrétní smlouvě. Druhou skupinu tvoří každoroční zpráva o plnění doporučení CPT. Do třetí skupiny lze zařadit každoroční zprávy o stavu lidských práv v ČR. Čtvrtou oblast tvoří legislativní činnost, a to jak vypracování legislativních úkolů, tak legislativní vyjádření podnětů Rady vládě. Další, nově vznikající sférou působnosti sekretariátu je agenda související s členstvím České republiky k EU. (Tato agenda je navázána na činnost celého odboru pro lidská práva, jehož je sekretariát Rady součástí. Je blíže popsána v části VI. této zprávy.)

3.4.1. Zprávy o plnění závazků obsažených v mezinárodních smlouvách o lidských právech

Významnou část agendy představuje příprava zpráv o plnění závazků ČR obsažených v následujících mezinárodních smlouvách o lidských právech, které obsahují jako jeden z mechanismů systémové kontroly předkládání zpráv v požadovaných intervalech, jejich projednání příslušným výborem za přítomnosti vládní delegace a následného zhodnocení výborem, kdy informace o tom, jak jsou doporučení obsažená ve zhodnocení plněna, jsou obsaženy v následující zprávě. Kromě těchto zpráv vypracovává sekretariát Rady i doplněk ke zprávám, který si zpravidla vyžádají kontrolní orgány před projednáním zprávy:

1. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech
2. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech
3. Úmluva o právech dítěte
4. Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen
5. Úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace
6. Úmluva proti mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Od roku 1999, co sekretariát Rady vypracovává zprávy, se podařilo odstranit nedostatky, které vznikly při plnění této povinnosti u naprosté většiny z těchto smluv, takže systémová kontrola ČR ze strany kontrolních orgánů smluv probíhá plynule.¹⁷

Ve dnech 4. – 5. května 2004 byla v Ženevě před Výborem proti mučení projednána Třetí periodická zpráva ČR o opatřeních přijatých k plnění závazků podle Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (za období 1998 – 2001). Delegaci ČR vedl zmocněnec vlády pro lidská práva MUDr. Jan Jařab, členy delegace byli zástupci ministerstva zahraničních věcí včetně Stále mise ČR při Evropské úřadovně OSN, zástupci ministerstva vnitra, ministerstva spravedlnosti (Vězeňské služby ČR) a ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Sekretariát Rady vlády pro lidská práva byl zastoupen Mgr. Janou Marečkovou.

Ministerstvo spravedlnosti má např. vypracovat seznam soudních znalců s uvedením jejich specializace a výslovným vyznačením odborníků na syndrom zavrženého rodiče, zajistit seznámení soudců s existencí nových specializovaných pracovišť pro diagnostiku a terapii dětí (rodin) se syndromem zavrženého rodiče, dětí týraných apod., vypracovat postup a zajistil výcvik pro soudní vykonavatele s cílem provádět výkon rozhodnutí ve věcech dětí tak, aby dítě bylo co nejméně traumatizováno. Ministryně školství, mládeže a tělovýchovy a zdravotnictví mají poskytovat součinnost při provádění těchto opatření.

¹⁷ Informace o průběhu a výsledcích projednávání zpráv předkládaných výborům jako kontrolním orgánům jednotlivých smluv jsou obsaženy v kapitole 6.

V oblasti vězeňství se pozornost Výboru soustředila především na podmínky výkonu vazby a výkonu doživotního trestu odnětí svobody, násilí mezi vězni, problematiku poskytování zdravotnických služeb ve vězeňství a povinnost vězňů hradit náklady výkonu trestu a vazby. Zájem Výboru směřoval dále k otázkám týkajícím se systému vyšetřování stížností na špatné zacházení, přestupků a trestných činů policistů a jiných veřejných činitelů. Výbor byl informován o výsledcích vyšetřování stížností na nadměrné použití síly při demonstracích při příležitosti zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v září 2000 a o počtech trestně stíhaných a odsouzených osob za trestný čin mučení a odškodňování obětí mučení.

V oblasti cizinecké problematiky se Výbor zajímal o otázky související s azylovým řízením, o podmínky v zařízeních pro zajištění cizinců a přiměřenost maximální přípustné délky pobytu v nich. Pozornost výboru se rovněž zaměřila na problematiku stanovení maximální délky vyhošťovací vazby a nutnosti výsledku osoby při rozhodování o vyhošťovací vazbě soudem. Diskutovány byly i otázky právních záruk práv osob zbavených svobody (právo na právního zástupce a právo na informování blízkých osob), poskytování bezplatné právní pomoci, délka soudního řízení, novelizace zákona o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy¹⁸ a stížnosti na nedobrovolné sterilizace.

Ve svých Závěrečných doporučeních¹⁹ Výbor uvítal legislativní snahy zaměřené na naplňování ustanovení Úmluvy, zejména v oblasti podmínek vězňenských osob, azylového řízení a vyšetřování trestných činů policistů, jakož i přijetí zákona o Probační a mediační službě²⁰, zákona o zvláštní ochraně svědka²¹ a zavedení Národní strategie o potírání obchodu s lidmi v roce 2003. Výbor dále ocenil záměr ČR ratifikovat v roce 2005 Opční protokol k Úmluvě a přijmout příslušnou novelu zákona o veřejném ochránci práv²², která rozšiřuje jeho působnost tak, aby mohl plnit roli národního preventivního mechanismu podle Opčního protokolu.

Výbor adresoval ČR zejména tato doporučení:

- vynakládat větší úsilí při potírání rasové nesnášenlivosti a xenofobie
- posílit stávající snahy o omezení výskytu špatného zacházení ze strany policie a jiných veřejných činitelů a přijmout opatření ke zřízení účinného, spolehlivého a nezávislého systému prošetřování obvinění policie či jiných veřejných činitelů ze špatného zacházení či mučení
- přezkoumat nezávislost a efektivnost vyšetřování stížností na nadměrné použití síly v souvislosti s demonstracemi při příležitosti zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v září 2000 s cílem zahájit příslušné řízení s odpovědnými osobami a poskytnout obětem odškodnění;

¹⁸ zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ usnesení vlády ze dne 24. listopadu 2004 č. 1171 k závěrečným doporučením Výboru proti mučení - kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (<http://raec.vlada.cz/usneseni/>); český překlad závěrečných doporučení je obsažen v příloze č. 2 k usnesení vlády, znění dokumentu CAT/C/CR/32/2 ze dne 3. června 2004 v anglickém jazyce je dostupné na internetových stránkách úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva [www.unhcr.ch](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/0/07e43067e0d9e794e1256eb000510a0d?Opendocument) (<http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/0/07e43067e0d9e794e1256eb000510a0d?Opendocument>).

²⁰ zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě

²¹ zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

²² zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů

- posílit záruky proti špatnému zacházení a mučení a zajistit, aby podle zákona, jakož i v praxi, měly všechny osoby zbavené svobody zaručeno právo na právního zástupce a informování svých blízkých a aby byly o tomto právu informovány;
- zvážit způsoby zajištění další činnosti pro všechny zadržované, a tak je podnítit k aktivitě a omezit dobu, kterou tráví nečinností;
- zajistit, aby lékařská vyšetření ve věznicích byla důvěrná a zvážit možnost převodu lékařských služeb z Ministerstva spravedlnosti na Ministerstvo zdravotnictví;
- znovu zvážit ustanovení, které ukládá vězňům hradit část svých výdajů s cílem úplně toto ustanovení zrušit;
- přehodnotit přísný režim zadržování ilegálních přistěhovalců s cílem tento režim zrušit a zajistit, aby všechny děti zadržované v těchto záchytných střediscích byly společně se svými rodiči přesunuty do rodinných přijímacích středisek;
- prošetřit stížnosti na nedobrovolné sterilizace

3.4.2. Sekretariát Rady jako Kontaktní místo pro Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Sekretariát Rady působí jako kontaktní místo pro Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Committee for Prevention of Torture, dále jen „CPT“), kdy jeden z pracovníků sekretariátu Rady je přímo vládou určen jako styčný důstojník. Zpravidla jde o pracovníka, který je tajemníkem Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání. V případě, že CPT oznámí, že navštíví ČR, je tento pracovník sekretariátu Rady osobou pověřenou k přímé komunikaci se členy i sekretariátem CPT a zajišťuje jeho návštěvu nejen po stránce logistické, ale i věcné.

Poslední návštěva členů CPT v ČR se uskutečnila v dubnu roku 2002 a další návštěva CPT v ČR zatím není plánována. Činnost kontaktního místa CPT v roce 2004 proto zahrnovala především aktivity navazující na návštěvu CPT v roce 2002 a závěry z ní vyplývající. První zprávu o plnění doporučení CPT vyplývajících z jeho návštěvy v roce 2002 vypracoval sekretariát Rady v roce 2003.²³ Tato zpráva byla předána předsedkyni CPT v únoru 2004 a následně publikována v březnu 2004 jak na internetových stránkách CPT, tak na internetových stránkách Úřadu vlády ČR.

V roce 2004 vypracoval sekretariát Rady s využitím podkladů poskytnutých ministerstvem vnitra, spravedlnosti, zdravotnictví a práce a sociálních věcí, hejtmanem Moravskoslezského kraje a veřejným ochráncem práv druhou zprávu o plnění doporučení CPT vyplývajících z jeho návštěvy v roce 2002.²⁴ Stejně jako zpráva předchozí reaguje tato zpráva na žádosti o informace, doporučení a připomínky obsažené v závěrečné zprávě z návštěvy CPT v ČR v roce 2002. Zpráva o plnění doporučení CPT v roce 2004 navazuje na zprávu o plnění doporučení CPT v roce 2003 a obsahuje pouze skutečnosti nové, popisující vývoj v daných oblastech v roce 2004.

3.4.3. Každoroční zpráva a stavu lidských práv

²³ usnesení vlády ze dne 21. ledna 2004 č. 79 ke Zprávě o plnění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (<http://raecik.vlada.cz/usneseni/>)

²⁴ usnesení vlády ze dne 2. března 2005 č. 247 ke Zprávě o plnění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání v roce 2004, vyplývajících z návštěvy tohoto výboru v České republice v roce 2002 (<http://raecik.vlada.cz/usneseni/>)

Sekretariát vypracovává od roku 1998 každoroční zprávu o stavu lidských práv v ČR. V roce 2004 vypracoval Zprávu o stavu lidských práv v roce 2003.²⁵ Tyto zprávy mají především aktualizací charakter a jsou primárně určeny vládě ČR pro potřeby rozhodování o prioritách v oblasti ochrany lidských práv. Neopakují tudíž obecná konstatování o základních demokratických svobodách v ČR ani výčet práv zaručených Listinou základních práv a svobod²⁶ či jednotlivými mezinárodními smlouvami upravujícími otázky lidských práv, ale věnuje se zejména pokroku dosaženému v příslušném roce v oblastech, které byly v minulosti předmětem kritiky, a přetrvávajícím nedostatkům.

Dosažený pokrok i přetrvávající nedostatky jsou hodnoceny především ve vztahu k mezinárodním smlouvám o lidských právech, jichž je ČR smluvní stranou. Proto obsahuje zpráva i hodnocení kontrolních orgánů těchto smluv, které mohou formálně jako jediné oprávněně posuzovat, zda státy obecně své mezinárodní závazky respektují či nikoli. Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2003 je zveřejněna na internetových stránkách Úřadu vlády ČR v českém a anglickém jazyce.²⁷

3.4.4. Legislativní činnost

Vlastní legislativní činnost sekretariátu Rady vychází z úkolů uložených vládou členovi vlády, v jehož působnosti Rada pracuje. V roce 2004 pracovala Rada na dvou legislativních úkolech.²⁸

Prvním z nich je návrh vládního zákona o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o rovném zacházení (dále jen „antidiskriminační zákon“), který implementuje příslušné směrnice Evropských společenství z roku 2000.²⁹ Zákon zavádí jednotný pojmový aparát, obsahuje definice pojmů souvisejících s rovným zacházením a stanoví právní prostředky ochrany před diskriminací. Oběti diskriminačního jednání se tak budou moci nově u soudu domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby jim bylo dáno přiměřené zadostiučinění, případně náhrada nemajetkové újmy v penězích, a to v celé řadě oblastí.

Vzhledem ke komplexnosti navrhované právní úpravy a jejím dopadům na vnitrostátní legislativu bylo třeba vyřešit celou řadu otázek. Jako stěžejní pro proces projednávání zákona se ukázal koncepční spor o to, která instituce bude pověřena podporou rovného zacházení, včetně poskytování nezávislé pomoci obětem diskriminace. Návrh zákona byl vypracován a následně vládě předložen ve dvou variantách. První varianta počítala s vytvořením nového orgánu - Centra pro rovné zacházení, které by bylo orgánem specializovaným na problematiku

²⁵ viz usnesení vlády ze dne 19. května 2004 č. 478 ke Zprávě o stavu lidských práv v České republice v roce 2003 (<http://kormoran.vlada.cz/usneseni/>)

²⁶ č. 2/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

²⁷ <http://wt.d.vlada.cz/files/rvk/rlp/dokumenty/zprava03.pdf>

<http://wt.d.vlada.cz/files/rvk/rlp/dokumenty/zprava2003EN.pdf>

²⁸ Oba legislativní úkoly plní sekretariát na základě legislativních plánů prací v příslušných kalendářních letech. První z nich byl uložen usnesením vlády č. 679 ze dne 26. června 2002, k návrhu zákonné úpravy dohledu nad zadržováním (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>) druhý pak usnesením č. 170 ze dne 20. února 2002 ke Zprávě o možnostech opatření k odstranění diskriminace (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>).

²⁹ zejména směrnice Evropských společenství č. 2000/43/ES, kterou se provádí zásada rovného zacházení mezi osobami bez ohledu na jejich rasový nebo etnický původ, a směrnice Evropských společenství č. 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, a obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace

rovného zacházení a diskriminace a působilo by jako poradensko - informační a osvětový orgán v této oblasti. Podle druhé varianty by agenda spojená s rovným zacházením a ochranou před diskriminací byla svěřena veřejnému ochránci práv.

Návrh antidiskriminačního zákona byl vládě odeslán dne 8. března 2004. V průběhu roku 2004 (duben až červen) návrh zákona projednala Legislativní rada vlády a její komise. Vláda pak návrh antidiskriminačního zákona schválila 1. prosince 2004³⁰. Agendu spojenou s rovným zacházením a ochranou před diskriminací v něm navrhla svěřit veřejnému ochránci práv. Návrh zákona byl předložen v lednu 2005 Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, která jej v prvním čtení dne 10. února 2005 schválila a přidělila jej k projednání petičnímu a ústavně právnímu výboru a stálé komisi pro rodinu a rovné příležitosti.

V roce 2004 pokračoval sekretariát Rady vlády pro lidská práva v přípravě návrhu zákona, kterým se mění zákon o veřejném ochránci práv a některé další zákony. Cílem návrhu novely zákona o veřejném ochránci práv je posílení ochrany osob omezených na svobodě před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním či dalšími podobami špatného zacházení. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je zavedení vnějšího kontrolního mechanismu v zařízeních, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě, a to rozšířením působnosti veřejného ochránce práv o provádění preventivních systematických návštěv v těchto místech.

ČR podepsala v září 2004 Opční protokol k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání³¹ a připravuje se na jeho ratifikaci v roce 2005. Opční protokol mj. zavazuje smluvní státy, aby na vnitrostátní úrovni zřídily nezávislý, vnější kontrolní mechanismus míst, v nichž se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě. Navrhovaná právní úprava směřuje k tomu, aby působnost takového kontrolního orgánu v ČR vykonával právě veřejný ochránce práv.

Při vypracování konečného znění návrhu se sekretariát Rady ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv zabýval i otázkami, které se netýkají pouze navrhovaného rozšíření působnosti ochránce, ale vycházejí primárně z dosavadních zkušeností při aplikaci zákona o veřejném ochránci práv. Jednalo se především o způsob, jakým se veřejný ochránce práv pro účely svého šetření dozvídá od kontrolovaných subjektů informace, které jinak podléhají povinnosti mlčenlivosti, a o otázku zařazení kontroly státní správy státního zastupitelství do působnosti veřejného ochránce práv. Výsledkem spolupráce bylo mj. rozšíření návrhu novely zákona o veřejném ochránci práv i o novely dalších zákonů, které řeší otázku mlčenlivosti některých kontrolovaných subjektů ve vztahu k veřejnému ochránci práv.

V průběhu roku 2004 návrh zákona projednala Legislativní rada vlády a její komise a v červnu jej schválila vláda.³² Vládní návrh zákona byl v červenci 2004 předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR, která jej schválila dne 17. května 2005.

4. Výstupy

³⁰[2] usnesení č. 1193 ze dne 1. prosince 2004

³¹ usnesení vlády ze dne 16. června 2004 č. 613 k návrhu na podpis Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání přijatého rezolucí Valného shromáždění Organizace spojených národů č. 57/199 z 18. prosince 2002 (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

³² usnesení vlády ze dne 30. června 2004 č. 660 k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

4.1. Druhy výstupů

Veškeré výsledky práce Rady a sekretariátu jsou zveřejňovány na internetu a lze je rozčlenit do následujících skupin:

- a) zprávy pro kontrolní orgány mezinárodních smluv o lidských právech
- b) zpráva o stavu lidských práv v ČR za příslušný kalendářní rok
- c) podněty Rady
- d) ostatní dokumenty (analýzy, informace, stanoviska, zprávy nenáležící do skupiny a)

<i>druh výstupu</i>	<i>počet celkem</i>	<i>vláda</i>		
		<i>vzala na vědomí (1)</i>	<i>schválila usnesením (2)</i>	<i>odmítla</i>
zpráva pro vládu (1)	5	3	2	-
zpráva pro mezinárodní instituce (2)	3 ³³	-	2	-
informace pro vládu (3)	1	-	-	-
návrh nelegislativních opatření (4)	2	2	-	-
návrh legislativních změn (5)	2	-	2	-
připomínky k návrhu obecně závazných právních předpisů (6)	*	-	-	-
jiné (7)	-	-	-	-

* Předseda Rady je z titulu zmocněnce vlády pro lidská práva jak podle Jednacího řádu vlády, tak podle Legislativních pravidel vlády připomínkovým místem ve věcech dotýkajících se problematiky lidských práv. Sekretariát Rady tak vypracovává naprostou většinu připomínek zmocněnce vlády pro lidská práva, což je významná část agendy sekretariátu.

4.2. Zprávy o vývoji dané problematiky a další výstupy

V roce 2004 sekretariát Rady vypracoval následující dokumenty:

- Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2003³⁴ (1/1)
- Zpráva o plnění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) v roce 2004, vyplývajících z návštěvy CPT v roce 2002³⁵ (1,2/2)
- Závěrečná doporučení Výboru pro odstranění rasové diskriminace – kontrolního orgánu Úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace³⁶ (1/1)

³³ Celkový počet zahrnuje i Doplněk ke třetí periodické zprávě o opatřeních přijatých k plnění závazků podle Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (odpovědi na předběžné otázky, tzv. list of issues Výboru proti mučení). Doplněk ke zprávám o plnění závazků z některých mezinárodních smluv o lidských právech již nejsou předkládány vládě ke schválení jako zprávy samotné především proto, že jde o doplnění či zpřesnění informací, které obsahují vládou schválené zprávy.

³⁴ viz usnesení vlády ze dne 19. května 2004 č. 478 (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

³⁵ viz usnesení vlády ze dne 21. ledna 2004 č. 79 (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

³⁶ viz usnesení vlády ze dne 28. ledna 2004 č. 90 (<http://racek.vlada.cz/usneseni/>)

- Třetí periodická zpráva o plnění závazků plynoucích z Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen³⁷ (1,2/2)
- Zpráva o činnosti Rady vlády České republiky pro lidská práva v roce 2003 (3)
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů³⁸ (5/2)
- Podnět Rady vlády ČR pro lidská práva k zajištění práva dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči³⁹ (4/1)
- Podnět Rady vlády pro lidská práva ve věci používání kamer a odposlechů ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy⁴⁰ (4/1)
- Doplněk ke třetí periodické zprávě o opatřeních přijatých k plnění závazků podle Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (2)
- Závěrečná doporučení Výboru proti mučení – kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání⁴¹ (1/1)
- Návrh zákona o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací (antidiskriminační zákon) a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o rovném zacházení (antidiskriminační zákon)⁴² (5/2)

5. Rozdělení dotací

Rada nerozhoduje ani se nepodílí na rozhodování o dotacích.

6. Zahraničí, včetně Evropské unie

V roce 2004 byl určen zmocněnec vlády pro lidská práva MUDr. Jan Jařab jako tzv. národní kontaktní úředník pro Evropské středisko pro sledování projevů rasismu a xenofobie se sídlem ve Vídni. Středisko je jednou z asi dvaceti agentur Evropské unie. Tuto funkci převzala po odchodu Jana Jařaba ředitelka odboru pro lidská práva Mgr. Andrea Baršová. Vzhledem k tomu, že Rada Evropské unie rozhodla o transformaci Střediska v agenturu pro lidská práva, národní úředník se v úzké spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí zapojil do přípravných fází diskuse o podobě a působnosti nové agentury.

V roce 2003 se stala Mgr. Andrea Baršová zástupkyní ČR ve Výboru Evropské komise pro Akční program Společenství pro boj s diskriminací (2001-2006). Návazně na tuto funkci se v roce 2004 stala členkou *ad hoc* pracovní skupiny při Výboru – Řídícího výboru pro projekt „Mapování kapacit občanské společnosti v nových členských zemích EU a v Bulharsku, Rumunsku a Turecku ve věci boje proti diskriminaci“ (zakázka číslo VT/2004/45). Lze předpokládat, že vazba na činnost EU se bude do budoucna posilovat.

6.1. Účast na akcích pořádaných mezinárodními organizacemi

³⁷ usnesení vlády ze dne 14. dubna 2004 č. 342 (<http://racek.vlada.cz/usneseni>)

³⁸ usnesení vlády ze dne 30. června 2004 č. 660 (<http://racek.vlada.cz/usneseni>)

³⁹ usnesení vlády ze dne 10. listopadu 2004 č. 1108 (<http://racek.vlada.cz/usneseni>)

⁴⁰ usnesení vlády ze dne 24. listopadu 2004 č. 1164 (<http://racek.vlada.cz/usneseni>)

⁴¹ usnesení vlády ze dne 24. listopadu 2004 č. 1171 (<http://racek.vlada.cz/usneseni>)

⁴² usnesení ze dne 1. prosince 2004 č. 1193 (<http://racek.vlada.cz/usneseni>)

Ve dnech 25. - 26. března 2004 se ve Vídni konalo doplňující jednání Lidské dimenze OBSE „Vzdělávání a výcvik v oblasti lidských práv“. Jednání se za ČR zúčastnili pracovníci ministerstev zahraničních věcí a školství, mládeže a tělovýchovy, sekretariát Rady byl zastoupen Mgr. Janou Marečkovou. Cílem jednání byla diskuse zástupců jednotlivých států i nevládních organizací navazující na doporučení OSN týkající se vytvoření akčních plánů vzdělávání o lidských právech v rámci realizace Dekády OSN o výchově k lidským právům (1995-2004). Jednání bylo zaměřeno zejména na oblasti formálního vzdělávání o lidských právech v kurikulech škol, vzdělávání a výcviku v oblasti lidských práv ve veřejné správě a neformálního vzdělávání o lidských právech. Diskutována byla rovněž role nevládních a mezinárodních organizací ve vzdělávání a výcviku v oblasti lidských práv. Při hodnocení realizace Dekády OSN o výchově k lidským právům poukázali účastníci jednání na to, že neexistuje kontrolní mechanismus, který by monitoroval výsledky aktivit jednotlivých států. V mnoha státech byla proto praktická realizace cílů přijatých v rámci Dekády problematická. V této souvislosti někteří delegáti navrhovali, aby místo realizace druhé Dekády OSN o výchově k lidským právům byla přijata mezinárodní úmluva o výchově k lidským právům.

Ve dnech 15. a 16. dubna 2004 se konala ve Varšavě Konference o implementaci antidiskriminační legislativy Evropské unie v Polsku, kterou zorganizovala kancelář zplnomocněnkyně pro rovné příležitosti mužů a žen v Polsku. Na konferenci byla pozvána Mgr. Andrea Baršová jako členka Výboru Akčního programu společenství pro boj s diskriminací (při Evropské komisi) za ČR. Na konferenci přednesla příspěvek na téma implementace antidiskriminačního *acquis* v ČR. Příspěvek popisoval vývoj v ČR od r. 1999; tj. „paralelní“ implementaci antidiskriminačních zákonů (sektorová transpozice a příprava jedné integrované právní normy) a vysvětlil základní východiska a principy návrhu antidiskriminačního zákona. Konference se zúčastnil pouze jeden další účastník ze zahraničí, a sice představitel Slovenska (Petr Guráš, Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny). Konference ukázala, že implementace směrnic EU je obtížným úkolem nejen v ČR, ale v mnoha zemích.

Ve dnech 4. – 5. května 2004 se v Ženevě konalo projednání Třetí periodické zprávy ČR o opatřeních přijatých k plnění závazků podle Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Jednání se účastnila pracovnice sekretariátu Rady Mgr. Jana Marečková. Podrobnější informace o výsledcích projednání zprávy jsou uvedeny v kapitole 3.4.1.

V Rámci projektu "Twinning - Light: Boj proti sociálnímu vylučování romské komunity" realizovaného mezi ČR a Španělskem se ve dnech 16. - 23. května 2004 uskutečnila studijní cesta do Španělska, jejímž cílem bylo získání informací o romské komunitě ve Španělsku, o jejím začleňování do společnosti, a to zejména v oblastech zaměstnávání a bydlení. Cestu organizovala Nadace FSGG (Fundación Secretariado General Gitano), která je realizátorem projektu. Studijní cesty se zúčastnila Mgr. Martina Štěpánková ze sekretariátu Rady a další pracovníci odboru pro lidská práva Úřadu vlády. Cesta zahrnovala nejen návštěvy státních a nestátních institucí zabývajících se uvedenými problémy, ale i návštěvy terénu, kde bylo možné v praxi vidět dopady různých politik a opatření na romskou komunitu. Na závěr celého programu se uskutečnil workshop, kterého se zúčastnili experti a pracovníci Nadace FSGG v Barceloně. Workshop měl podobu diskuse o tématech bydlení a zaměstnávání v návaznosti na získané informace. Cesta přinesla řadu poznatků, které by bylo v určité podobě možné využít i v ČR. Jako velmi žádoucí se jeví zejména existence subjektu

obdobného Nadaci FSGG v ČR, který by byl schopen na své projekty čerpat finanční prostředky z fondů EU a který by vyvíjel své aktivity na celém území ČR.

Nizozemské předsednictví EU uspořádalo v Rotterdamu ve dnech 5. – 6. července 2004 mezinárodní konferenci „Zapojení a diverzita: cesty budoucího vývoje rovnosti žen a mužů“. Konference se zúčastnil pracovník sekretariátu Rady Mgr. Petr Novotný. Konference pro experty v oblasti genderové rovnosti, zaměstnanosti, lidských práv a migrace předcházela setkání ministrů členských zemí EU a zabývala se zejména pokrokem, který jednotlivé členské státy učinily při implementaci přijatých mezinárodních závazků. Strukturu a tématické zaměření konference určovala zejména vystoupení jednotlivých účastníků. Konference byla orientována jak na výměnu praktických poznatků v oblasti uplatňování gender mainstreamingu, tak i na diskusi nad stávajícími mechanismy jeho uplatňování. Za hlavní přínos lze považovat diskusi k alternativním modelům uplatňování gender mainstreamingu v oblasti migrace, neboť Česká republika se postupně stává cílovou zemí migrantů.

Ve dnech 30. září až 1. října 2004 se konala v Rize, Lotyšsko, konference EU s názvem „Evropa společně: Za rozmanitost – proti diskriminaci. Výroční konference 2004.“ Konference byla součástí celoevropské kampaně proti diskriminaci, která je uskutečňována v rámci Akčního programu společenství pro boj s diskriminací (2001-2006). Konference se zúčastnila Mgr. Andrea Baršová jako členka Výboru tohoto Akčního programu za ČR a současně členka tzv. „národní pracovní skupiny pro celoevropskou kampaň“. V bloku „Národní kampaně proti rasismu – nejlepší praxe“ A. Baršová prezentovala české vládní kampaně proti rasismu v letech 2000-2004 (spolu s další účastnicí za ČR – Barbarou Hořavovou, výkonnou ředitelkou Multikulturního centra Praha. Podle ohlasů lze soudit, že česká kampaň publikum zaujala.

Na mezinárodní konferenci: Lidská práva mezi ekonomikou, právem a etikou, která se konala 3. - 4. prosince ve Vídni přednesla Mgr. Andrea Baršová příspěvek na téma Možnosti a limity participace občanské společnosti na ochraně lidských práv, v němž referovala o přínosech, ale i obtížích spolupráce vládního a nevládního sektoru v české republice. Konferenci zorganizovala Vídeňská univerzita spolu s rakouskou sekci Ligy pro lidská práva.

Mezinárodní konference „Výchova k lidským právům v boji proti diskriminaci“, kterou uspořádalo v Bratislavě dne 9. prosince 2004 Slovenské národní středisko pro lidská práva, se zúčastnili Mgr. Veronika Doležilová a Mgr. Petr Novotný se sekretariátu Rady. Hlavním tématem konference byl boj proti všem formám diskriminace, zejména pak vnitrostátní právní úprava ochrany před diskriminací v zemích „Vyšegrádské čtyřky“. Konference byla příležitostí k výměně zkušeností při aplikaci antidiskriminační legislativy v rámci regionu účastnických států, k získání poznatků o praxi jednotlivých států a případných připravovaných změnách antidiskriminační legislativy. V bloku věnovaném vlivu ombudsmana na právní vědomí společnosti vystoupili ombudsmeni nebo jejich zástupci ze všech čtyř států a účastníci konferenci diskutovali mj. i otázky postavení ombudsmana a podobu nově se formujících antidiskriminačních orgánů. Konference přispěla k získání podrobných informací nejen o právních úpravách v jednotlivých státech, ale zejména o problémech, které jednotlivé země musely řešit v průběhu procesu implementace směrnic EU zakazujících diskriminaci.⁴³

⁴³ např. směrnice č. 2000/43/ES, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ; směrnice č. 2000/78/ES, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání, a obecný rámec pro boj s diskriminací na základě náboženského vyznání či víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace; směrnice č. 76/207/EHS, o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a

Výdaje⁴⁴

mzdy a platy zaměstnanců		1 627 587,00 Kč
pojistné celkem		569 655,00 Kč
výdaje na tuzemské služební cesty		3 635,00 Kč
výdaje na zahraniční služební cesty		62 118,00 Kč
odměny členům PPOV (ne zaměstnanci)		0,00 Kč
cestovné členů/expertů		0,00 Kč
externí zakázky sledované podle PPOV – celkem		30 000,00 Kč
z toho	OON – dohody o provedení práce	0,00 Kč
	OON – dohody o pracovní činnosti	30 000,00 Kč
	fakturované	0,00 Kč
telefony		34 405,00 Kč
Pohoštění celkem		16 363,04 Kč
z toho	limit pro sekretariát	8 845,40 Kč
	mimo limit sekretariátu	7 517,64 Kč
jiné přímo zjistitelné výdaje (překlady)		308 775,11 Kč*
úcelově přidělené prostředky		0,00 Kč

* Relativně vysoké náklady na překlady jsou dány zejména nutností předkládat obsáhlé zprávy o plnění mezinárodních závazků do angličtiny.

Počet zaměstnanců podle platových tříd k 31. prosinci 2004		z toho na částečný úvazek	
celkem		5	-
platová třída	9	1	-
	14	3	-
	15	1	-

Sekretariát není samostatnou jednotkou a jeho výdaje jsou součástí výdajů Úřadu vlády. Výdaje na činnost sekretariátu v roce 2005 se budou pohybovat ve stejné hladině jako v roce 2004. V roce 2006 se v rámci krácení rozpočtu Úřadu vlády o deset procent počítá i se snížením rozpočtu sekretariátu o tuto částku.

7. Plán činnosti a rozpočet

Předpokládané výstupy Rady a jejího sekretariátu v roce 2005 jsou určeny zejména Plánem nelegislativních prací vlády na rok 2005. Jedná se o následující dokumenty:

- Zpráva o stavu lidských práv v ČR v roce 2004
- Zpráva o činnosti Rady vlády ČR pro lidská práva v roce 2004
- Vyjádření k některým závěrečným doporučením Výboru proti mučení - kontrolního orgánu Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání
- Analýzu současného stavu institucionálního zajištění implementace Úmluvy o právech dítěte

pracovní podmínky

⁴⁴ Uvedené údaje nezahrnují výdaje zmocněnce pro lidská práva (ředitele odboru pro lidská práva) ani zástupkyně ředitele odboru pro lidská práva.

- Zpráva ČR o plnění Opčního protokolu k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů
- Druhá periodická zpráva o plnění závazků vyplývajících z Mezinárodního paktu o občanských a politických právech
- Analýza možných perspektivních řešení státního integračního programu v oblasti bydlení
- Šestá a sedmá periodická zpráva o plnění závazků plynoucích z Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace včetně informace o splnění úkolů plynoucích z jednotlivých bodů Doporučení
- Zpráva o plnění doporučení Evropského výboru pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) v roce 2005, vyplývajících z návštěvy tohoto výboru v roce 2002

V roce 2005 a v letech dalších by se mělo posilovat napojení Rady vlády pro lidská práva a jejího sekretariátu na aktivity na úrovni Evropské unie. (Viz také bod VI. výše.) Konkrétně budou Rada a její sekretariát usilovat o zapojení do činnosti skupiny při Evropské komisi, která bude připravovat transformaci Evropského střediska pro sledování projevů rasismu a xenofobie v evropskou agenturu pro lidská práva. Předpokládá se i zapojení do rámcového programu Evropské unie Základní práva a spravedlnost, dílčího programu Základní práva a občanství.